

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika					
- nie wiem, co to jest przyroda, - nie wymieniam elementów przyrody żywej i nieżytwej, - nie wiem, jakie są rodzaje zmysłw, - nie potrafię wyjaśnić jakie informacje odbieramy dzięki zmysłom. - nie wiem co to jest obserwacja i doświadczenie, - nie potrafię przeprowadzić prostej obserwacji i doświadczenia, - nie znam głównych kierunkw na mapie, - nie potrafię wyznaczyć głównych kierunkw geograficznych za pomocą kompasu lub gnomonu,	- wymieniam po dwa składniki przyrody nieżytwej i żywej, - wymieniam zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata, - podaję dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom, - wyjaśniam, czym jest obserwacja, - podaję nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie, - przeprowadzam obserwację za pomocą lupy lub lornetki, - notuję dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektw, - wykonuję schematyczny rysunek obserwowanego obiektu, - dokonuję pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej, - podaję nazwy głównych kierunkw geograficznych, - wyznaczam na podstawie instrukcji słownej główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu,	- wyjaśniam znaczenie pojęcia przyroda, - wymieniam trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieżytwej, - podaję trzy przykłady wytworw działalności człowieka, - omawiam na przykładach rolę poszczególnych zmysłw w poznawaniu świata, - wymieniam źródła informacji o przyrodzie, - omawiam najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń. - przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu, - wymieniam propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie, - określę charakterystyczne cechy obserwowanych obiektw, - opisuje sposób użycia taśmy mierniczej, - podaję nazwy głównych kierunkw geograficznych, - przyporządkowuje skróty do	- wymieniam cechy żywych składników przyrody, - wskazuję w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka, - wyjaśniam znaczenie obserwacji w poznawaniu przyrody, - wymieniam cechy przyrodnika, - omawiam etapy doświadczenia, - planuję miejsca dwóch, trzech obserwacji, - proponuję przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu, - wymieniam najważniejsze części mikroskopu, - wyjaśniam, co to jest widnokrąg, - omawiam budowę kompasu, - samodzielnie wyznaczam kierunki geograficzne za pomocą kompasu, - wyjaśniam, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie.	- podaję przykłady powiązań przyrody nieżytwej z przyrodą żywą, - klasyfikuję wskazane elementy na: żywe składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka, - wyjaśniam, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze, - wyjaśniam różnice między doświadczeniem a eksperymentem, - planuję obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie, - uzasadniam celowość zaplanowanej obserwacji, - omawiam sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej, - wyjaśniam zasadę tworzenia nazw kierunkw pośrednich, - podaję przykłady wykorzystywania w życiu umiejętności wyznaczania kierunkw geograficznych, - porównuję dokładność wyznaczania kierunkw	- wyjaśniam, w jaki sposób zmiana jednego składnika przyrody może wpłynąć na pozostałe wybrane składniki, - przeprowadzam dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwację i wyniki, - wyjaśniam, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestaww doświadczalnych, - przygotowuję notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektw lub głębin, - omawiam sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektw w otoczeniu.

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	- określam warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień.	nazw głównych kierunków geograficznych, - określam warunki korzystania z kompasu, - posługując się instrukcją, wyznaczam główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu - rysuję różę głównych i pośrednich kierunków geograficznych,		geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu.	
	Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze.				
- nie potrafię wymienić stanów skupienia, w których występują substancje, - nie znam ciał stałych, kruchych, plastycznych i sprężystych, - nie umiem wymienić stanów skupienia wody w przyrodzie, - nie znam elementów pogody, - nie potrafię odczytać temperatury z termometru, - nie potrafię prowadzić kalendarza pogody, - nie potrafię określić jak a jest pogoda w danym dniu, - nie potrafię wymienić przyrządów służących do pomiaru pogody, - nie wyjaśniam, co to jest wschód i zachód Słońca, - nie potrafię podać daty	- wskazuję w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów, - wskazuję w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych, - podaję dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych, - porównuję ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości, np. kształtu, - wymieniam stany skupienia wody w przyrodzie, - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia, - omawiam jak wygląda termometr,	- wymieniam stany skupienia, w których występują substancje, - podaję dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym, - wyjaśniam zasadę działania termometru, - przeprowadzam zgodnie z instrukcją, doświadczenie wykazujące wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody i obecność pary wodnej w powietrzu, - wyjaśniam, na czym polega parowanie i skraplanie wody, - wyjaśniam, co nazywamy pogodą, - wyjaśniam pojęcia: upał, przymrozek, mróz, - podaję nazwy osadów atmosferycznych,	- wyjaśniam na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej - podaję przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów, - wymieniam czynniki wpływające na szybkość parowania, - formułuję wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń, - przyporządkowuję stan skupienia wody do wskazań termometru, - podaje, z czego zbudowane są chmury, - rozróżniam rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracji, - wyjaśniam, czym jest ciśnienie atmosferyczne - wyjaśniam, jak	- klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości, - wyjaśniam, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość, - porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów, - opisuję zasadę działania termometru, - podaję znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody, - przedstawiam w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie, - wyjaśniam, jak tworzy się wiatr, - rozpoznaję na mapie rodzaje wiatrów, - wykazuję związek pomiędzy porą roku a występowaniem	- uzasadniam, popierając swoje stanowisko przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał stałych, - przedstawiam zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem, - wyjaśniam różnice między opadami a osadami atmosferycznymi, - na podstawie opisu przedstawiam – w formie mapy- prognozę pogody dla Polski, - podaje przykłady praktycznego

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
rozpoczęcia kalendarzowych pór roku.	- odczytuję wskazania termometru, - wyjaśniam, na czym polega krzepnięcie i topnienie, - wymieniam przynajmniej 3 składniki pogody, - rozpoznaję na dowolnej ilustracji rodzaje opadów, - wyjaśniam, dlaczego burze są groźne, - dobieram odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody, - odczytuję temperaturę powietrza z termometru cieczowego, - na podstawie instrukcji buduję wiatromierz, - odczytuję symbole umieszczone na mapie pogody, - przedstawiam stopień zachmurzenia za pomocą symboli, - przedstawiam rodzaj opadów za pomocą symboli, - wyjaśniam pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca, - rysuję drogę Słońca na niebie, - podaję daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku.	- zapisuję temperaturę dodatnią i ujemną, - omawiam sposób pomiaru ilości opadów, - podaję jednostki, w których waha się składniki pogody, - buduje deszczomierz na podstawie instrukcji, - prowadzę tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody, - określam aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji, - omawiam pozorną wędrówkę Słońca nad widnokresem, - omawiam zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia, - wyjaśniam pojęcia: równonoc, przesilenie, - omawiam cechy pogody w poszczególnych porach roku. - podaję po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku.	powstaje wiatr, - wymieniam przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych, - dokonuję pomiaru składników pogody- prowadzę kalendarz obserwacji, -określam zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza, - określam zależność między wysokością Słońca a długością cienia, - wyjaśniam pojęcie górowanie Słońca, - omawiam zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokresem w poszczególnych porach roku.	określonego rodzaju opadów i osadów, - odczytuję prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych, - określam kierunek wiatru na podstawie obserwacji, - omawiam zmiany długości cienia w ciągu dnia, - porównuję wysokość Słońca nad widnokresem w południe oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku.	wykorzystywania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa.

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 3. Poznajemy świat organizmów.					
- nie wyjaśniam pojęcia organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy, - nie potrafię wymienić czynności życiowych organizmów, - nie potrafię określić w jaki sposób odżywia się dany organizm: samożywność, cudzożywność, - nie potrafię podać przykładów organizmów samożywnych i cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych, wszystkożernych, - nie potrafię ułożyć prostego łańcucha pokarmowego, - nie wymieniam roślin i zwierząt hodowanych przez człowieka w domu i żyjących w ogrodzie, - nie wymieniam korzyści wynikających z uprawy roślin w domu i w ogrodzie.	– wyjaśniam, po czym rozpozna się organizm, – wymieniam przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów, – omawiam jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów, – odróżniam przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od organizmów wielokomórkowych, – określę, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny, – podaję przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych, – wskazuję na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników, – układam łańcuch pokarmowy z podanych organizmów – wymieniam korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie, – podaję przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu,	– wyjaśniam pojęcia: organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy, – podaję charakterystyczne cechy organizmów, – wymieniam czynności życiowe organizmów, – rozpoznać na ilustracji wybrane organy/narządy, – dzielę organizmy cudzożywe ze względu na rodzaj pokarmu, – podaję przykłady organizmów roślinożernych, – dzielę mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; wyjaśniam, na czym polega wszystkożerność, – wyjaśniam, czym są zależności pokarmowe; podaję nazwy ogniw łańcucha pokarmowego, – podaję trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw, – wyjaśniam, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana, – omawiam zasady opieki nad zwierzętami, – podaję przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście,	– omawiam hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych, – charakteryzuję czynności życiowe organizmów, – omawiam cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego, – wyjaśniam pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny, – wymieniam cechy roślinożerców, – wymieniam, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywe, – podaję przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi, – wymieniam przedstawicieli pasożytów, – wyjaśniam nazwy ogniw łańcucha pokarmowego, – rozpoznać wybrane rośliny doniczkowe, – wyjaśniam, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin, – określę cel hodowania zwierząt w domu, – wyjaśniam, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy	– podaję przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost, – porównuję rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym, – omawiam sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny, – określę rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi, – wyjaśniam, na czym polega pasożytnictwo, – omawiam rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym, – opisuję szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy, – formułuję apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie,	- omawiam podział organizmów na pięć królestw, – prezentuję w dowolnej formie informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin, – podaję przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt, – wyjaśniam, co to jest sieć pokarmowa, – uzasadniam, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw, – prezentuję jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe, – przygotowuję ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	– rozpoznają trzy zwierzęta żyjące w ogrodzie,	– wykonują zielnik, w którym umieszcza pięć okazów,	hodować w domu, – wskazują źródła informacji na temat hodowanych zwierząt, – wyjaśniam, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast		
Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka.					
- nie podaję przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze i witaminy, - nie wymieniam narządów budujących układ pokarmowy, - nie potrafię omówić jaką rolę pełni układ pokarmowy, - nie wskazuję na schemacie elementów układu krwionośnego, - nie potrafię omówić jaką rolę pełni układ krwionośny, - nie wymieniam narządy budujące układ oddechowy, - nie określę, jaką rolę pełni układ oddechowy, - nie potrafię podać, jak się nazywają główne elementy szkieletu, - nie potrafię wskazać na modelu szkieletu głównych jego części, - nie wymieniam zasad higieny układu ruchu, - nie omawiam roli	– podaję przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy, – omawiam znaczenie wody dla organizmu, – wyjaśniam, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm, – uzasadniam konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem, – wskazuję na schemacie serce i naczynia krwionośne, – wymieniam rodzaje naczyń krwionośnych, – podaję dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia, – pokazuję na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy, – wymieniam zasady higieny układu oddechowego, – wskazuję na sobie, modelu	- wymieniam składniki pokarmowe, - przyporządkowuję podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej, – wymieniam narządy budujące przewód pokarmowy, – omawiam rolę układu pokarmowego, – podaję zasady higieny układu pokarmowego, – omawiam rolę serca i naczyń krwionośnych, – pokazuję na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych, – wymieniam narządy budujące drogi oddechowe, – wyjaśniam, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe, – określę rolę układu oddechowego, – opisuję zmiany w wyglądzie	– omawiam rolę składników pokarmowych w organizmie, – wymieniam produkty zawierające sole mineralne, – wyjaśniam pojęcie trawienie, – opisuję drogę pokarmu w organizmie, – omawiam, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu, – wymieniam funkcje układu krwionośnego, – wyjaśniam, czym jest tętno, – omawiam rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie, – określę cel wymiany gazowej, – omawiam rolę poszczególnych narządów układu oddechowego, – wyjaśniam, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami,	– omawiam rolę witamin, – omawiam rolę soli mineralnych w organizmie, – wyjaśniam rolę enzymów trawiennych, – wskazuję narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu, – wyjaśniam, jak należy dbać o układ krwionośny , – podaję przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego, – wyjaśniam, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego, – wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach, – na modelu lub planszy	– wymieniam wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin, – omawiam rolę narządów wspomagających trawienie, – proponuję zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego, – planuję i prezentuję doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu, – wyjaśniam, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała, – wskazuję na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę, – omawiam, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu, – wyjaśniam przyczyny różnic

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
poszczególnych narządów zmysłu: oczy, uszy, nos, język, skóra, - nie potrafię określić, jak należy dbać o układ nerwowy i narządy zmysłów, - nie potrafię wymienić narządów budujących żeński i męski układ rozrodczy, - nie omawiam zasady higieny układu rozrodczego, - nie potrafię wymienić, jakie zmiany fizyczne zachodzą w organizmie w okresie dojrzewania dziewcząt i chłopców, - nie wymieniam zasad higieny w okresie dojrzewania.	lub planszy elementy szkieletu, – wyjaśniam pojęcie stawy,	części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu, – wymieniam elementy budujące układ ruchu, – podaję nazwy i wskazuję główne elementy szkieletu, – wymieniam trzy funkcje szkieletu, – wymieniam zasady higieny układu ruchu, – omawiam rolę poszczególnych narządów zmysłów, – omawiam rolę skóry jako narządu zmysłu, – wymieniam zasady higieny oczu i uszu, – wymieniam narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy, – określę rolę układu rozrodczego, – omawiam zasady higieny układu rozrodczego, – wskazuję na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu, – wymieniam zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców, – omawiam zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania,	– rozróżniam rodzaje połączeń kości, – podaję nazwy głównych stawów u człowieka, – wyjaśniam, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem, – wskazuję na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową, – omawiam zasady higieny układu nerwowego, – omawiam rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego, – opisuję zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania,	wskazuję kości o różnych kształtach, – omawiam pracę mięśni szkieletowych, – wymieniam zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów, – wyjaśniam, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia, – podaję wspólną cechę narządów węchu i smaku, – wskazuję na planszy drogę informacji dźwiękowych, – uzasadniam, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów, – na podstawie doświadczenia formułuję wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia, – omawiam przebieg rozwoju nowego organizmu, – wskazuję na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i - wyjaśniam na przykładach, czym jest odpowiedzialność	w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego, – prezentuję informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania,

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia.					
- nie wymieniam zasad zdrowego odżywiania, - nie wyjaśniam, jak należy dbać o higienę skóry, dbać o zęby i jak pielęgnować paznokcie, - nie potrafię wymienić zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu, - nie potrafię wymienić zasad, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową, drogą pokarmową, przez uszkodzoną skórę, - nie odróżniam grzybów jadalnych od trujących, - nie wymieniam zjawisk pogodowych, które mogą stanowić zagrożenie, - nie podaję rodzajów urazów skóry, - nie podaję sposobów postępowania po użądleniu, ukąszeniu, zatruciu grzybami, oparzeniu, przy uszkodzeniu	- wymieniam co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia, - korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuję produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach, - wyjaśniam, dlaczego ważna jest czystość rąk, - omawiam sposoby dbania o zęby, - wymieniam dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu, - wymieniam drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych, - wymieniam trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową, - wymieniam trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych przez uszkodzoną skórę, - wymieniam trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób	- podaję zasady prawidłowego odżywiania, - wyjaśniam, dlaczego należy dbać o higienę skóry, - opisuję sposób pielęgnacji paznokci, - wyjaśniam, na czym polega właściwy dobór odzieży, - podaję przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego, - wymieniam przyczyny chorób zakaźnych, - wymieniam nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową, - omawiam objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową, - omawiam przyczyny zatruć, które mogą stanowić zagrożenie, - określę zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę, - określę zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim; - rozpoznaję owady, które mogą być groźne, - podaję przykłady trujących roślin hodowanych w domu,	- wymieniam wszystkie zasady zdrowego stylu życia, - wyjaśniam rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia, - opisuję sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania, - wyjaśniam, na czym polega higiena jamy ustnej, - wymieniam sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową, - wymieniam szkody, które pasożyty powodują w organizmie, - omawiam objawy zatruć, które mogą stanowić zagrożenie, - wymieniam charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego, - wymieniam objawy zatrucia grzybami, - omawiam zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości, - wyjaśniam, na czym polega palenie bierne, - wymieniam skutki przyjmowania narkotyków, - wyjaśniam, czym jest asertywność,	- wyjaśniam, czym jest zdrowy styl życia - omawiam skutki niewłaściwego odżywiania się, - wyjaśniam, na czym polega higiena osobista - podaję sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą, - porównuję objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy, - klasyfikuję pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaję ich przykłady, - charakteryzuję pasożyty wewnętrzne człowieka, - opisuję objawy wybranych chorób zakaźnych, - wymieniam drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę, - omawiam sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiją, - rozpoznaję dziko rosnące rośliny trujące, - omawiam zasady postępowania w przypadku oparzeń, - wyjaśniam, czym jest uzależnienie,	- przygotowuję propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania, - wyjaśniam, czym są szczepionki, - przygotowuję informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania na nią, - prezentuję plakat informujący o zagrożeniach w swojej okolicy, - uzasadniam konieczność zachowań asertywnych, - przygotowuję informacje na temat pomocy osobom uzależnionym,

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
skóry, - nie potrafię podać przykładów negatywnego wpływu dymu tytoniowego, narkotyków, alkoholu, picia energetyków na organizm człowieka,	przenoszonych drogą pokarmową, – wymieniam zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie, – odróżniam muchomora sromotnikowego od innych grzybów, – określę sposób postępowania po użądleniu, – omawiam zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu, – podaję przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia – wymieniam rodzaje urazów skóry, – podaję przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka, – opisuję zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu, – prezentuję zachowanie asertywne w wybranej sytuacji,	– przyporządkuję nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach, – omawiam sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń, – podaję przykłady substancji, które mogą uzależniać, – podaję przykłady skutków działania alkoholu na organizm, – podaję przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie,		– charakteryzuję substancje znajdujące się w dymie papierosowym, – uzasadniam, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia,	

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Dział 6. Orientujemy się w terenie.				
- nie wyjaśniam czym jest plan i mapa, - nie potrafię obliczyć wymiarów biurka w dowolnej skali, - nie potrafię narysować plan biurka w dowolnej skali, - nie potrafię odczytać informacji zawartych w legendzie planu, - nie wskazuję kierunków geograficznych na mapie.	- obliczam wymiary biurka w skali 1 : 10, - rysuję plan biurka w skali 1 : 10, - wymieniam rodzaje map, - odczytuję informacje zapisane w legendzie planu, - wskazuję kierunki geograficzne na mapie, - odszukuję na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę	- wyjaśniam, jak powstaje plan, - rysuję plan dowolnego przedmiotu, - wyjaśniam pojęcia: mapa i legenda, - rozpoznaję obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych, - określam położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu, - opowiadam, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu,	- wyjaśniam pojęcie skala liczbowa, - obliczam wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50, - opisuję słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie, - określam przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej, - wyjaśniam, na czym polega orientowanie planu lub mapy,	- rysuję plan pokoju w skali 1 : 50, - dobieram skalę do wykonania planu dowolnego obiektu, - wykonuję szkic terenu szkoły, - odszukuję na mapie wskazane obiekty, - przygotowuję zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy,	- wykonuję szkic okolic szkoły, - wyjaśniam pojęcia: skala mianowana, podziałka liniowa, – porównuję dokładność planu miasta i mapy turystycznej, - orientuję mapę za pomocą obiektów w terenie,
	Dział 7. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy.				
- nie potrafię wyjaśnić, co to jest krajobraz, - nie potrafię wymienić rodzajów krajobrazów, - nie rozpoznaję na zdjęciach rodzajów krajobrazu, - nie wskazuję na ilustracji zagłębienia, wzniesienia i równiny, - nie potrafię wymienić nazwy grup skał,	- rozpoznaję na zdjęciach rodzaje krajobrazów, - podaje przykłady krajobrazu naturalnego, - wymieniam nazwy krajobrazów kulturowych, - określam rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy, - rozpoznaję na ilustracji wzniesienia i zagłębienia, - wyjaśniam, czym są	- wyjaśniam, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów, - wymieniam rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy, - wyjaśniam pojęcie krajobraz kulturowy, - wskazuję w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami	- wyjaśniam pojęcie krajobraz, - wymieniam składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz, - omawiam cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych, - wskazuję naturalne składniki krajobrazu najbliższej okolicy, - wykonuję modele wzniesienia i doliny,	- opisuję krajobraz najbliższej okolicy, - klasyfikuję wzniesienia na podstawie ich wysokości, - omawiam elementy doliny, - opisuję skały występujące w najbliższej okolicy, - omawiam proces powstawania gleby, - charakteryzuję wody słodkie występujące na Ziemi,	- wskazuję pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy, - przygotowuję krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce i na świecie, - przygotowuję kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem,

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
- nie rozpoznają na ilustracjach rodzaje skał, - nie potrafią wymienić rodzaje wód stojących i płynących, - nie potrafią podać przykłady wód słonych i słodkich, - nie potrafią wyjaśnić, czym są parki narodowe, parki krajobrazowe i pomniki przyrody, - nie wiem, jakie gatunki zwierząt i roślin objęte są ochroną.	równiny, – przyporządkowuję jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup - podaję przykłady wód słonych, – wskazuję na mapie przykład wód stojących, – rozpoznaję na zdjęciach krajobraz kulturowy, – podaję dwa przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy, – wymieniam dwie formy ochrony przyrody w Polsce, - wyjaśniam, na czym polega ochrona ścisła,	człowieka, – omawiam na podstawie ilustracji elementy wzniesienia, – wskazuję formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy, – podaję nazwy grup skał, – podaję przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych, – podaję przykłady wód słodkich, w tym wód powierzchniowych, – wskazuję różnice między oceanem a morzem, – na podstawie ilustracji rozróżniam rodzaje wód stojących i płynących, – wymieniam różnice między jeziorem a stawem, – podaję przykłady zmian w krajobrazach kulturowych, – wyjaśniam, czym są parki narodowe, – podaję przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody, – omawiam sposób zachowania się na obszarach chronionych,	– opisuję wklęsłe formy terenu, – opisuję formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy, – opisuję budowę skał litych, zwięzłych i luźnych, – rozpoznaję co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy, – wyjaśniam pojęcia: wody słodkie, wody słone, – wykonuję schemat podziału wód powierzchniowych, – porównuję rzekę z kanałem śródlądowym, – omawiam zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa, – omawiam zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu, – wyjaśniam cel ochrony przyrody, – wyjaśniam, czym są rezerваты przyrody, – wyjaśniam różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną, - podaję przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy,	– omawiam, jak powstają bagna, – charakteryzuję wody płynące, – podaję przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu, – wskazuję źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości, – wskazuję różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym, – na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa.	– prezentuję informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna, – wyjaśniam, czym są lodowce i lądolody, – przygotowuję plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów; - przygotowuję prezentację multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś”, – prezentuję w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 8. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie.					
- nie potrafię podać przystosowania organizmów do życia w wodzie, - nie wskazuję na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście, - nie potrafię podać nazw stref życia w jeziorze, - nie wymieniam roślin i zwierząt żyjących w strefach jeziora, - nie potrafię wymienić warstw lasu, - nie wymieniam roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu, - nie znam zasad zachowania się w lesie, - nie potrafię podać nazw drzew liściastych i iglastych, - nie potrafię odróżnić drzew liściastych od iglastych, - nie wymieniam nazw zbóż, - nie potrafię odróżnić pszenicy od owsa lub żyta, - nie potrafię wymienić zwierząt, które zamieszkują na łące, - nie potrafię wyjaśnić,	- podaję trzy przystosowania ryb do życia w wodzie, - wymieniam dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie, - wskazuję na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście, - przyporządkowuję na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze, - odczytuję z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora, - wymieniam czynniki warunkujące życie na lądzie, - omawiam przystosowania zwierząt do zmian temperatury, - wskazuję warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji, - wymieniam po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu, - podaję trzy zasady zachowania się w lesie, –	- omawiam na przykładach przystosowania zwierząt do życia w wodzie, - wyjaśniam, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę, - podaję dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki, - omawiam warunki panujące w górnym biegu rzeki, - podaję nazwy stref życia w jeziorze, - wymieniam grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej, - rozpoznaję na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża, - omawiam przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury, - podaję nazwy warstw lasu, - omawiam zasady zachowania się w lesie, - rozpoznaję pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu, - porównuję wygląd igieł	- omawiam na przykładach przystosowania roślin do ruchu wody, - omawiam sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne, - wymieniam cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki, - porównuję warunki życia w poszczególnych biegach rzeki, - charakteryzuję przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej, - wymieniam czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora, - wymieniam zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej, - charakteryzuję przystosowania ptaków i ssaków strefy przybrzeżnej do życia w wodzie, - charakteryzuję przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody, - wymieniam przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru,	- wyjaśniam pojęcie plankton, - omawiam na przykładach przystosowania zwierząt do ruchu wody, - rozpoznaję na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki, - omawiam przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki, - charakteryzuję poszczególne strefy jeziora, - rozpoznaję na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami, - układam z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze, - omawiam negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin, - opisuję sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych, - wymieniam przystosowania roślin do wykorzystania światła, - charakteryzuję poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i	- prezentuję informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym, - porównuję świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki, - przygotowuję prezentację na temat trzech/czterech organizmów tworzących plankton, – prezentuję informacje „naj” na temat jezior w Polsce i na świecie, - prezentuję informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych, - omawiam wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu, - prezentuję informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach,

Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy 4. – Tajemnice przyrody kl. IV

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
dlaczego nie wolno wypalać traw, - nie potrafię podać przykłady nazw warzyw uprawianych na polach,	podaję po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych, – rozpoznaję dwa drzewa iglaste i dwa liściaste, – podaję dwa przykłady znaczenia łąki, – wyjaśniam, dlaczego nie wolno wypalać traw, – rozpoznaję przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych, – wymieniam nazwy zbóż, – rozpoznaję na ilustracjach owies, pszenicę i żyto, – podaję przykłady warzyw uprawianych na polach, – wymieniam nazwy dwóch szkodników upraw polowych	sosny z igłami świerka, – wymieniam cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek, – wymieniam cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych, – wymieniam cechy łąki, – wymieniam zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej, – przedstawiam w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące, – omawiam sposoby wykorzystywania roślin zbożowych, – rozpoznaję nasiona trzech zbóż, – wyjaśniam, które rośliny nazywamy chwastami, – uzupełniam brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu	– charakteryzuję warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu, – rozpoznaję pospolite grzyby jadalne, – porównuję drzewa liściaste z drzewami iglastymi, – rozpoznaję rosnące w Polsce rośliny iglaste, – rozpoznaję przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych, – wymieniam typy lasów rosnących w Polsce, – omawiam zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku, – rozpoznaję przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące, – wyjaśniam, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki, – wyjaśniam pojęcia: zboża ozime, zboża jare, – podaję przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw,	zwierzęta żyjące w tych warstwach, – podaję przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych, – przyporządkowuję nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki, – uzasadniam, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt, – podaję przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania, – przedstawiam zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych, – rozpoznaję zboża rosnące w najbliższej okolicy	– wykonuję zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin, – wyjaśniam, w jaki sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przez szkodnikami.